

DINAMICA ȘI STRUCTURA MALADIILOR CARDIOVASCULARE LA ANGAJAȚII DIN RAMURILE DE BAZĂ ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

*Julia EFTODII^{1,2,3}, Victor MEȘINA²,
Veaceslav VASILIEV¹,
Alexandru TCACI¹, Tatiana CRÎȚCALA³,*
¹Centrul Național de Sănătate Publică,
²IP USMF Nicolae Testemițanu,
³CNMF Raisa Pacalo

Summary

Dynamics and structure of cardiovascular diseases at employees from the basic branches of national economy

This article presents the results of the morbidity by cardiovascular diseases among workers from the main fields of national economy. There were described different measures for maintaining and improving the health conditions of the workers engaged at the manufacture enterprises of machinery and equipment.

Keywords: *noncommunicable diseases, cardiovascular diseases, morbidity, manufacture of machinery and equipment*

Резюме

Динамика и структура сердечно-сосудистых заболеваний у работников, занятых в основных отраслях национальной экономики

В данной статье представлены результаты анализа сердечно-сосудистой заболеваемости среди работников, занятых в основных отраслях национальной экономики. Были изложены некоторые мероприятия, направленные на сохранение и укрепление здоровья рабочих, занятых на предприятиях по производству машин и оборудования.

Ключевые слова: *неинфекционные заболевания, сердечно-сосудистые заболевания, заболеваемость, производство машин и оборудования*

Introducere

O stare bună de sănătate a populației este un element esențial al bunăstării societății în ansamblu. La nivel individual, starea de sănătate reprezintă o componentă importantă a capitalului uman, creând condiții benefice pentru desfășurarea activităților ca membri ai societății [7, 8].

Bolile cardiovasculare, cancerul, diabetul și bolile cronice ale căilor respiratorii au unii factori de risc comportamental comuni și combinați: consumul de tutun, alimentația nerațională (deficientă), inactivitatea fizică, consumul abuziv de alcool etc. și implică principii comune pentru prevenție. Maladiile enumerate formează grupul de boli netransmisibile, care prezintă o povară tot mai mare pentru societate, numărul lor anual fiind în creștere, afectând

dezvoltarea economică și socială a populației de pe glob [2, 3, 6].

Bolile netransmisibile sunt cunoscute ca maladii cronice care nu se transmit de la om la om, care de obicei au o durată îndelungată cu evoluție lent progresivă.

Anual, din cauza bolilor netransmisibile, decesează 38 mil. oameni, aproximativ 28 mil. de decese sunt înregistrate în țările cu nivel mediu și mic de dezvoltare; în jur de 16 mil. de oameni sunt în vârstă de până la 70 de ani [6]. Printre bolile netransmisibile, pe locul întâi sunt plasate bolile cardiovasculare, care sunt cauzele decesului a 17,5 mil. oameni, ale dizabilității și scăderii calității vieții [3, 6, 9].

Cu toate acestea, boala cardiovasculară poate fi prevenită în totalitate. OMS estimează că reducerea factorilor tensionali, a obezității, fumatului și colesterolului va scădea cu mai mult de jumătate incidența bolilor cardiovasculare [6].

S-a estimat că boala cardiovasculară determină pierderi în economia Uniunii Europene de aproximativ 169 miliarde de Euro/an [6]. Mai mult decât atât, țările cu o dezvoltare economică precară au o rată mai crescută a maladiilor cardiovasculare. Pierderile de producție datorate mortalității și morbidității prin boli cardiovasculare se ridică la peste 35 miliarde de Euro în UE, reprezentând 21% din costurile totale alocate acestor boli; aproximativ 2/3 din aceste costuri se datorează deceselor (24,4 miliarde Euro) și 1/3 se datorează invalidității prin boală (10,8 miliarde Euro) în rândul persoanelor de vârstă aptă de muncă [6, 9].

Atât în lumea întreagă, cât și în Republica Moldova, bolile cardiovasculare cunosc astăzi o răspândire din ce în ce mai vastă. Dinamica morbidității prin maladii cardiovasculare are tendință de creștere, prevalența majorându-se în anii luați în calcul cu 21,8%, iar incidența – cu 26,5% [5, 8]. La etapa efectuării studiului STEPS, prevalența persoanelor cu vârstă cuprinsă între 40 și 69 de ani cu riscul de a dezvolta maladii timp de 10 ani pentru bolile cardiovasculare $\geq 30\%$ sau cu boli cardiovasculare existente a constituit 23%. Hipertensiunea a fost factorul de risc principal la femei și al treilea cel mai important factor de risc la bărbați, constituind 15,3% și, respectiv, 11,3% DALY în anul 2002 [2].

Material și metode

În cadrul primei etape, s-a efectuat documentarea teoretică și colectarea argumentelor ce țin de definirea problemei, ulterior s-au ales metodele de investigare. Materialul expus este unul analitic, descriptiv și selectiv. Pentru prelucrarea și interpretarea datelor au fost aplicate metode analitice, statistice-matematice și bibliografice.

Materialele cu referire la morbiditatea prin incapacitate temporară de muncă a salariaților din

Republica Moldova (MITM), în perioada 2010-2014, au fost acumulate din formularele statistice 16-itm, care dețin date din CSP teritoriale [1]. Totodată, a fost posibilă studierea morbidității prin boli cardiovasculare după indicele de frecvență, indicele de gravitate și durata medie a unui caz de boală. Concomitent, au fost evaluate 1836 certificate de concediu medical și rezultatele examenelor medicale obligatorii la muncitorii SA Hidropompa, CTȘ Hidrotehnica, filiala SA Moldovahidromaș și SA Moldovahidromaș pentru anii 2010-2014.

Rezultate și discuții

O problemă stringentă este dinamica maladiilor cardiovasculare în rândul populației apte de muncă.

Datele statistice despre MITM denotă că, în anii 2010-2012, indicele de frecvență (figura 1) și indicele de gravitate (figura 2) a maladiilor cardiovasculare în rândul muncitorilor din ramurile de bază ale economiei naționale din Republica Moldova au o tendință de scădere cu 13,4%.

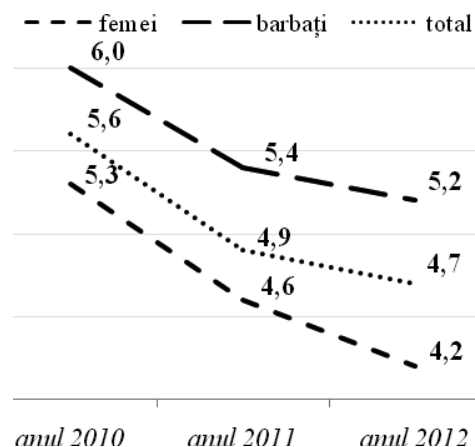

Fig. 1. Indicele de frecvență a maladiilor cardiovasculare în rândul muncitorilor din ramurile de bază ale economiei naționale (cazuri la 100 salariați)

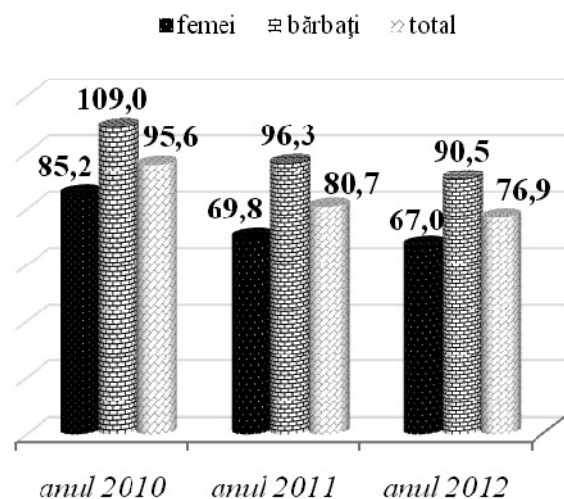

Fig. 2. Indicele de gravitate a maladiilor cardiovasculare în rândul muncitorilor din ramurile de bază ale economiei naționale (zile la 100 salariați)

Analizând rezultatele expuse, observăm că mai expuși patologiilor cardiovasculare sunt bărbații. Acest fapt poate fi explicat prin frecvența înaltă a fumătorilor în rândul bărbaților, a consumului sporit de alcool și a alimentației neraționale.

Datele statistice denotă că indicele de gravitate medie a unui caz de boală cardiovasculară în rândul muncitorilor din ramurile de bază ale economiei naționale în anul 2011, comparativ cu 2010, a înregistrat o ușoară tendință de scădere, ca ulterior, în anul 2012, să se majoreze (figura 3).

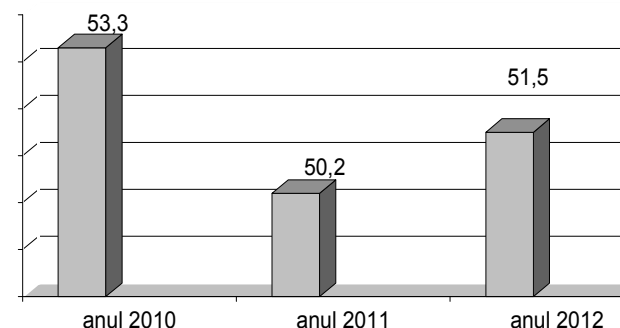

Fig. 3. Indicele de gravitate medie a unui caz de boală cardiovasculară în rândul muncitorilor din ramurile de bază ale economiei naționale (zile la 100 salariați)

Ca urmare a emiterii Ordinului Ministerului Sănătății nr. 1314 din 22.12.2012, prin care se anulează pct. 23 al Instrucțiunii privind modul de completare a certificatului de concediu medical, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 189 din 22 iunie 2005 Cu privire la realizarea Hotărârii Guvernului nr. 469 din 24 mai 2005 pentru aprobarea Instrucțiunii privind modul de eliberare a certificatului medical, a fost imposibil de estimat indicii generali ai MITM după formele nosologice pentru ultimii ani (2013-2014).

După cum arată datele prezente în figura 4, se atestă o frecvență sporită a numărului de cazuri de MITM la muncitorii din industria constructoare de mașini și utilaje, iar în anul 2014 deține locul întâi printre ramurile de bază ale economiei naționale.

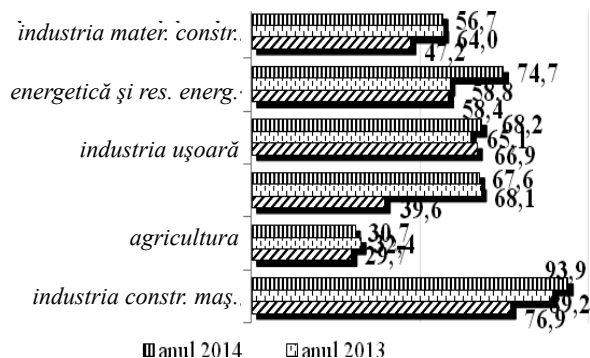

Fig. 4. Frecvența incapacității temporare de muncă la angajații din ramurile de bază ale economiei naționale (cazuri la 100 salariați)

Industria constructoare de mașini este ramura principală a economiei contemporane, ramura de prim rang în dezvoltarea economică a societății umane. Această ramură se află actualmente în plin proces de modernizare și restructurare, determinând nivelul dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei mondiale. Industriei constructoare de mașini îi aparține partea principală în formarea produsului intern brut. De nivelul dezvoltării industriei constructoare de mașini depinde productivitatea muncii în societate. Morbiditatea crescută printre angajații acestei ramuri aduce pagube esențiale în economia statului [4].

Analiza datelor din cadrul unor întreprinderi din industria constructoare de mașini (SA Hidropompa, CTȘ Hidrotehnica, filiala SA Moldovahidromaș și SA Moldovahidromaș) atestă un număr esențial de cazuri de boală hipertensivă în rândul muncitorilor, date confirmate prin analiza certificatelor de concediu medical și prin evaluarea rezultatelor examenelor medicale obligatorii.

Din datele de literatură este cunoscut că factorii de risc din mediul ocupațional (microclimatul cald din halele fiebinți, zgomotul, vibrațiile, factorii chimici, munca fizică grea etc.) pot influența sistemul cardiovascular al muncitorilor [4]. Evaluând condițiile de muncă la întreprinderile nominalizate, am constatat că totalitatea factorilor de risc din mediul ocupațional sunt identici cu cei menționați mai sus, astfel putem menționa o legătură directă între condițiile de muncă și patologiile asociate ale muncitorilor.

Concluzii

Actualmente, în cadrul serviciului de sănătate ocupațională, este promovat pe larg modul sănătos de viață, cu prezentarea factorilor de risc pentru sănătatea populației și muncitorilor.

În cadrul întreprinderilor din industria constructoare de mașini și utilaje sunt aplicate unele măsuri pentru menținerea sănătății muncitorilor și diminuarea numărului de boli netransmisibile.

Astfel, muncitorilor din întreprinderile menționate le este interzis consumul de alcool în timpul lucrului. Pentru fumători sunt create zone separate, însă este tendința de a-l interzice pe teritoriile întreprinderilor chiar cu aplicarea sancțiunilor.

În cadrul întreprinderii SA Moldovahidromaș este promovată o politică strictă privind alimentația rațională a muncitorilor; astfel, în rația alimentară zilnică, pe lângă meniurile de bază, sunt incluse și meniuri dietetice pentru muncitorii care suferă de anumite maladii, inclusiv cardiovasculare.

Examenele medicale obligatorii ale muncitorilor se efectuează în conformitate cu Ordinul 132 din 17.06.1996 *Privind examenul medical obligatoriu la angajare în muncă și periodice ale lucrătorilor care sunt supuși acțiunii factorilor nocivi și nefavorabili*, cu transferare temporară sau permanentă la alt loc de muncă după necesitate, aplicarea unor măsuri de reabilitare în cadrul tratamentului balneo-sanatorial, supraveghere medicală și dispensarizare continuă.

În anul 2014, rata persoanelor, din industria constructoare de mașini și utilaje, supuse examenului medical, a constituit 95,6%.

Supravegherea și menținerea stării de sănătate a populației apte de muncă contribuie nemijlocit la diminuarea morbidității și, totodată, la dezvoltarea economică și socială a țării.

Bibliografie

1. *Formularul statistic 16-itm*. Centrul Național de Sănătate Publică, anii 2010-2014.
2. *Prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile în Republica Moldova*. STEPS 2013. World Health Organization, Regional Office for Europe, 2014, 221 p.
3. Obreja G. *Monitorul sănătății. Prevenirea și controlul bolilor netransmisibile în viziunea politicilor nutriționale și de activitate fizică*, Chișinău, 2012, 33 p.
4. Friptuleac Gr., Meșina V., Moraru M. *Igiena muncii*. Volumul II. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, 2011, 31 p.
5. *Moldova în cifre*, 2014. www.statistica.md/ / Moldova/2014/Moldova_in_cifre_2014_rom.;
6. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs355/en/>
7. www.revistacalitateavietii.ro/2010/CV-3-4-2010/04.pdf;
8. http://www.heartcharter.org/download/CARTA_EUROPEANA_A_SANATATII_CARDIOVASCULARE.pdf
9. Информационный бюллетень, № 355, январь 2015 г.